

II. RÉSZ

CSALÁDUNKRA VONATKOZÓ DOKUMENTUMOK

Az elhurcolások után az özvegyen vagy magányosan maradt asszonyok, lányok hosszú ideig nem mertek érdeklődni szeretteik után. A faluban már bejáródott a partizán hatalom. Senki semmiről nem mert beszélni.

Menráth Lajosné Komáromi Katalin meg édesanyám, Maros Jánosné Komáromi Erzsébet (a családban csak Katica és Bözsike) még túl fiatalok voltak ahhoz, hogy csak úgy egyszerűen belenyugodjanak férjük eltűnésébe. Már a negyvenes évek végén beadványaikkal ostromolni kezdték a hatóságot, bíróságokat, hogy valamit megtudjanak róluk; ha nem élnek, hát nyilvánítsák őket holtta.

Matuska Márton újságíró a kilencvenes évek első éveiben végzett első, nyilvános adatgyűjtése során eljutott édesanyámhoz is, majd ezt követően többször is találkozott vele. Miután meglátta nála a szerbül íródott dokumentumokat, lefordította őket magyarra, s egy részüket megjelentette a Megtorlás napjai című könyvében¹. Alább én is az ő fordításait használom.

Mielőtt elkezdenénk a dokumentumok olvasását és elemzését, előre kell bocsátanom, hogy akkor minden keresztnévet, helységnevet ismét átszlávostítottak, mint ahogyan 1918 után, az SZHSZ állam megalakulása után is tették. Így tehát 1945 márciusában, amikor megszülettem, Erzsébet helyett Jelisaveta néven anyakönyveztek, és sajnos azóta is ez a hivatalos nevem. Édesanyám is élete végéig hivatalosan Jelisaveta maradt.

Komáromi család – Bözsike és Marika, hátul Éva és Katica férjeikkel

¹ A megtorlás napjai, 70-74. o.

Armiskom vojskom sudu

Novi Sad.

Predmet: MENRATH KATICA,
podatke o svome
mužu traži.

Ja sam se udala za Menrath Ljudevita činovnik iz Bogojeva godine 1937 te smo zajedno živeli u Bogojevu sve do godine 1944 dana 4. novembra, kada je moj muž Ljudevit od strane organa državne bezbednosti odveden navodno u Sombor.

Raspitivala sam o razlozima koji su postojali i što je dovelo narodne vlasti da moga muža liše slobode, ali o tome nisam uopšte obavestena, no naknadnim raspitivanjem sam saznala da je krajem meseca januara 1945 moj zakoniti muž Menrath Ljudevit streljan u Somboru.

Ove obavestenje sam primila od nadležnog službenika naslovnog suda dana 4. januara 1948 godine, a ujedno mi je tada rečeno da ću ja o tome biti pisмено izveštena, jer sam ja to i tražila.

Ja nisam nikakve podatke dobila zvanične o sudbini moga muža Ljudevita, pa kako mi je to potrebno radi regulisanja mog bračnog stanja, molim Vas da mi dostavite napismeno da li je moj muž Ljudevit još uvek u životu ili je zaista streljan, a to Vaše pismeno treba da mi posluži kao podloga za upis u maticu umrlih za svoga muža Menrath Ljudevita, ili ću biti primorana da pokrećem postupak za proglašenjem umrlih, jer se moj muž od dana lišenja slobode t.j. od 4. novembra 1944 god. nije uopšte javio, niti imam bilo kakvog traga o njegovom postojanju.

Ove podatke tražim ja Menrath Katica rođj. Komaromi iz Bogojeva, ul. Petefi Šandora, a sada sam državni službenik Glavne direkcije industrije kudelje i lana u Novom Sadu, se stanom u ul. Jovana Boškovića br. 3. kod Varga Katica.

Molim da se ovom mom traženju izadje u susret i da mi se traženi podatci dostave, jer su mi ovi podatci potrebni da svoje bračno stanje mogu što pre regulisati.

Smrt fašizmu → sloboda narodu!

Novi Sad, 30. jula 1951.

M. Menrath

Menráth (Komáromi) Katica kérvénye és annak fordítása a következő oldalon

„A Hadsereg Katonai Bíróságának
Újvidék

Tárgy: Menráth Katica
férjéről keres adatokat.

„1937-ben férjhez mentem Menráth Ljudevit gombosi hivatalnokhoz, s vele együtt éltem Gomboson 1944. november 4-ig, amikor Lajost a biztonsági szervek elvitték állítólag Zomborba.

Érdeklődtem, hogy mi okok álltak fenn, és mi késztette a néphatóságot arra, hogy férjemet letartóztassák, de erről semmiféle értesítést nem kaptam. Utólag, kérdezősködés útján, tudomásomra jutott, hogy 1945. január végén törvényes férjemet, Menráth Lajost Zomborban lelőtték.

Ezt az értesülést a címzett Bíróság hivatalnokától szereztem 1946. január 4-én, egyben pedig azt is tudomásomra hozták, hogy erről hivatalos értesítést fogok kapni, tekintettel arra, hogy ezt én követeltem is.

Én semmilyen adatot, hivatalosat, nem kaptam a férjemről, Lajosról, tekintettel azonban arra, hogy erre szükségem van házassági ügyem rendezéséhez, kérem Önöket, küldjenek írásbeli értesítést arról, vajon a férjem él-e még, vagy csakugyan lelőtték. Ez az Önök írásbeli értesítése azért kell nekem, hogy bejelenthessem halálát, ellenkező esetben kénytelen leszek hivatalos eljárást indítani holttá nyilvánítása érdekében, tekintettel arra, hogy férjem a letartóztatása, vagyis 1944. november 4-e óta egyáltalán nem jelentkezett, és semminemű adatom nincsen arról, hogy él-e még.

Ezeket az adatokat én, Menráth Katica, szül. Komáromi, gombosi, Petőfi Sándor utcabeli lakos keresem, aki állami hivatalnokként vagyok alkalmazva Újvidéken, a Kender- és Lenipari Főigazgatóságon (...).

Kérem, hogy ezen keresetemmel meghallgatásra találjak, és a keresett adatokat rendelkezésemre bocsássák. (...).

Halál a fasizmusra – Szabadság a Népek.
Újvidéken, 1951. július 30-án”

„Bizonyos – írja Matuska –, hogy a kérelmező ügye nem intéződött el, mert itt van egy másik okmány, amely végre meghozta a várva várt döntést több mint nyolcévi hiábavaló várakozás után egy másik illetékes szervtől.”

¹ Az általános szlávostítás miatt a kérelmező is tartotta magát a szigorú rendhez.

SRESKI SUD U ODZACIMA

R. br. 94/59

Sreski sud u Odzacima kao vanparnicni sud u predmetu predloga Menrad "atarine iz Novoga Sada, radi proglašenja umrlim Menrad Ljudevita, donosi

Resenje

Menrad Ljudevit sin Menrada "atije i majke Mesaros Julijane rođen 28 aprila 1914 godine sa poslednjim boravistem u Bac. Brestovcu PROGLASUJE SE UMRLIM na dan 11 septembra 1944 godine.

Razlozi

Molilja je predložila da se donese resenje kao u izreci. Sud je proveo postupak, pa je utvrdio:

Nestali Ljudevit rođen je kako je naznacena u dispozitivu sto se utvrdjuje iz matične knjige rođenih odnosno vencanih broj 9 NOO-e Bogojevo. Iz uverenja NOO-e Bogojevo 02-2244/2-59 od 6 aprila 1959 godine vidi se da je umrla nestao ujesen 1944 godine i do danas se nije javio nikome, niti se ma sta zna o njemu. Postavljeni staralac Hodanji antal takodje nije pridoneo nikasve podatke o nestalom, niti je to ma ko drugi ucinio u smislu oglasa izaslom u sluzbenom listu FNRJ broj 24 od 17 juna 1959 godine.

Na osnovu ovako utvrdjenog cinjenicnog stanja sud smatra da je trebalo doneti resenje kao u dispozitivu.

U odzacima, 11 septembra 1959 godine.

Sudija,
Galac Viktor /

POUKA: Protiv ovoga resenja dopustena je zalba Okruznom sudu u Somboru u roku od 15 dana po prijemu istog, a putem ovoga suda.

Ова пресуда је правосиошна и извршна.
дана 26 месеца 1959 год.

Претседник већа
судја

В. Јакобич етс.
За извршност
и сова

„Hódsági Járásbíróság R. 94/59 sz.

A hódsági járásbíróság peren kívüli eljárásban Menrád (így) Katarina újvidéki lakos kezdeményezésére férje, Menrad Ljudevit holtta nyilvánítására meghozza az alábbi:

V É G Z É S T

Menrád Ljudevit, apja Menrad Matija és anyja Mesaros Julijana fia, aki 1914. április 14-én született, utolsó címe Bački Brestovac, holtta nyilváníttatik 1944. szeptember 11-étől. .

I n d o k l á s

A folyamodványozó előterjesztette, hogy a fentebbiek szerinti döntést meghozzuk. A bíróság lefolytatta az eljárást, és megállapította:

Az eltűnt Ljudevit, született mint fentebb jeleztük, amit az anyakönyvi kivonatból állapítottunk meg, illetve a gombosi Népbizottság által kiadott házasságlevélből. A gombosi Népbizottság által kiadott 02-2244/2-59 számú 1959. április 6-i keltezésű bizonylatból megállapíthattuk, hogy az elhunyt 1944 őszén eltűnt, és mind a mai napig senkinek sem jelentkezett (...).

A kinevezett gondnok, Hodanj Antal sem terjesztett be semmiféle adatot az eltűntről, és senki sem tett hasonlót a JSZNK Hivatalos Lapjában az 1959. június 17-én megjelent hirdetmény értelmében.

A fentebbi ténymegállapítás alapján a Bíróság úgy találja, hogy helyénvaló a fentebbi végzés meghozatala.

Hódságon, 1959. szeptember 11-én

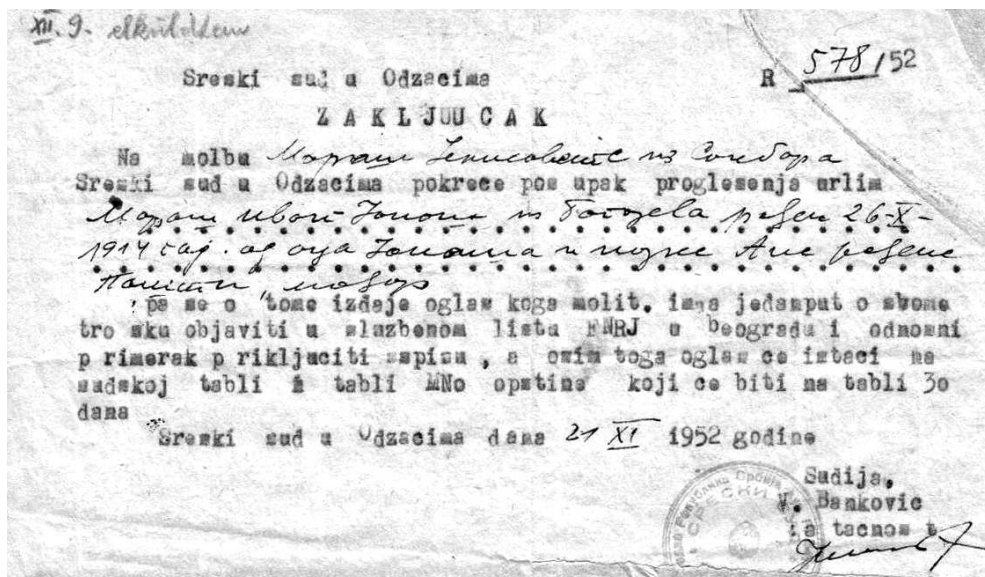
A végzés jogerőssé vált

1959. szeptember 29-én.

Galac Viktor, bíró.”

Édesanyám, Maros Jánosné Komáromi Erzsébet is kutatta férje eltűnésének okát. Nem lehet megállapítani, mikor, mert a kérvény másolati példánya sajnos nem maradt meg a családban.

Édesanyám 1952. nov. 21-én kapott egy bírósági döntést az alábbi szöveggel:

„Hódsági Járásbíróság

H A T Á R O Z A T

Maros Jelisaveta zombori lakos kérésére a Hódsági Járásbíróság megindítja Maros Iván-János, gombosi lakos, nemzetisége magyar, aki 1914. X. 26-án született, apja János, anyja Pasti Anna, holtta nyilvánítását. A Bíróság erről hirdetést ad ki, melyet kezdeményező egyszeri alkalommal köteles a saját költségén közzétenni a JSZNK Hivatalos Lapjában Belgrádban, melynek egy példányát nevezett köteles a kérvényéhez csatolni, azonkívül a hirdetést a községi hirdetőtáblán is közzéteszi 30 napra.”

A dokumentum száma R.578/52

Bíró: B. Banković

A dokumentumból látszik, hogy Komáromi Jelisavetának el kell küldenie Belgrádba a Hivatalos Lap címére férje eltűnésének adatait, amelynek elküldési dátumát meg lehet találni a bíróság döntésére írva, édesanyám saját kézírásával: „1952. XII. 9. Elküldtem”.

Ezt követően M. Pinter bíró aláírásával idézést kapott a Hódsági Járásbíróságra 1953. június 9-ére. (Ügyszám szintén R.578/52)

Образец 1 Р. Бр. 578/1953 год.

Грађански позив

За Marije Jelisevete i Komarini из Sombora
Veronika Veronika који се позива као molitelica
 на дан 9 june 1953 год. у 8 часова да дође у овај Суд у собу
 бр. 8 у Ул. Маре Јелисеве из Sombora
 противу Хасковог Маре Твана бив. из Behejeva
 Од Steekeg суда у Odzecima судско одељење
gradjanske
 Дана 2 june 1953 год. M. Pinter s.r.
sudijski
Za tečnost otpreva,
h. Camy

Смрт фашизму — Слобода народу!

НАПОМЕНА: 1) За сведоке и вештаке. Ако уредно позвани сведок или вештак не дође на одређено рочиште а изостанак не оправда, може бити осуђен на казну због нарушавања реда на суду. 2) За странке. Ако уредно позваног странка (тужалац и туженик) не дође на одређено рочиште, поступак ће се провести без обзира на његово одсуство.

Обр. VIII/19 „Змај“ Н. Сад 2034/52

Kovács Mária Veronika, az apáca keresztanyám beszélt el, hogy 1947-ben vagy 1948-ban Katica, Bözsike, Bacskó Rozika közeli barátnőjük és ő maga vették a bátorságot, és elmentek az újvidéki katonai parancsnokságra, amely a báni palotával szemben valamilyen nagy épületben volt.² „Géppisztolyos örök kíséretében jutottunk be a parancsnokság épületébe, és felmentünk az emeletre, a felelős személyt keresve. Mikor megtaláltuk az irodáját és bekopogtunk, csodálkozva kérdezett bennünket, hogy egyáltalán hogyan jutottunk be. Ezt magunk sem tudtuk, talán akkor már az én apácaruhám keltett bizalmat.

Feltettük neki a kérdést, hogy mi történt a férfiakkal, és hol vannak. Emlékszem, hogy az illető tiszt elővett egy füzetet, melybe nevek voltak beírva. Mindent eltart a tenyerével, csak a mi családunk tagjainak a nevét mutatta meg kizárólag Katicának. Szórol szóra ezt olvasta: »Ratni zločinac – streljan u Somboru.« – (Háborús bűnös, agyonlőve Zomborban). Ezek után ránk ripakodott, hogy most rögtön tűnjünk el, mert mi is úgy járunk, mint a keresett. Szuronyok meredtek ránk, míg fejvesztetten rohantunk ki az épületből.

Akkor minden világos lett. Most már elszállt minden reményünk, és tudtuk, hogy ezentúl magunknak kell az életünket irányítani és biztosítani a további megélhetést. Tudtuk, hogy végleg magunkra maradtunk.”

² Az épület Újvidéken ma is áll, benne a Beljanski Galéria

SRPSKI SUD U ODZACIMA

Broj: R. 578/1952-13.

U vanparničnom predmetu predlagateljice Marce Jelisevete redj. Komarom iz Sembera nast. po dr. Pal Aleksandra advokatu iz Sembera, radi proglašenja umrlih naj muze Marce Ivane iz Begejeva, Srpski sud u Odzacima dana 9 juna 1953 godine donao je ove

R E S E N J U :

Nestali MAROS IVAN iz Begejeva koji je rođen 26 oktobra 1914 godine u Vinkevcima od oca Ivana i matere Ana redj. Pastić proglašava se umrlim sa danom 31 decembra 1944 godine.

Staratelj u nestalog Pavicević Blazi advokatu iz Odsaka odredjuje se nagrada za zastupstvo u iznosu od 300 dinara na teret predlagateljice Marce Jelisevete i Komarom iz Sembera.

R A Z L O Ž I :

Predlagateljica Marce Jeliseveta redj. Komarom iz Sembera podnela je ovom sudu molbu radi proglašenja umrlih njenog muze Marce Ivana biv. iz Begejeva. U svojoj molbi iznela je da je njen muž rođen 26 oktobra 1914 godine u Vinkevcima u dekas čega je priključila izved iz matične knjige rođenih. Priključena izvedom iz matične knjige venčanik dokazuje da je sa nestalim Marce Ivanom sklopila brak u Begejevu dana 3 juna 1944 godine.

Njen muž je u jesen 1944 godine ednosen kao srebrencajni činovnik željezničke stanice u Begejevu od strane "Crvene Armije" i da se od toga vremena nije se javio niti ima sa kakvih vesti a njegovom životu. U dekas toga priključila uverenje NO-a opštine Begejevo br. 398/1952, i predložila saznanje svedaka Pastić Josipe i supr. Babel Mihajla oboje iz Sembera.

Povedom te molba sud je pokrenuo postupak za proglašenje umrlih Marce Ivana biv. iz Begejeva. Zatražio podatke od Federacijstva unutrašnjih poslova SNO-a u Odzacima za nestalog u smislu čl. 1 Zakona o edunimljenju državljanstva oficirima, podoficirima i dr. Nestalim je sa rešenjem Saveta za nar. zdr. i soc. pol. SNO-a u Odzacima br. 14989/52 postavljaj njen staratelj u osobu Pavicević Blaza advokata iz Odsaka radi zaštite ličnih i imovinskih interesa nestalog. Sud je izdao oglas 21 novembra 1952 godine sa nestalog da se javi ovom sudu, koji oglas je objavljevan u Službenom listu FNRJ br. 7 od 11 februara 1953 godine i po jedan primerak istog oglasa isteknut je sa oglasnoj tabli ovega suda u NO-a opštine Begejevo.

Sud je spreves uvid u izved iz matične knjige rođenih sa nestalog, u izved iz matične knjige venčanik te uverenje NO-a opštine Begejevo br. 398/1952, saznanje svedaka Pastić Josipe i supr. Babel Mihajla iz Sembera te staratelja Pavicević Blazu adv. iz Odsaka pa je ustosvie sledeće stanje stvari:

Nestali Marce Ivan biv. iz Begejeva koji je rođen 26 oktobra 1914 godine u Vinkevcima od oca Ivana i matere Ana i. Pastić od strane "Crvene Armije" 4 novembra 1944 godine edveden je kao biv. željeznički službenik iz Begejeva i ed tada se više nije vratio niti se javio svojoj rođinji, a niti je njegov staratelj mogao saznati njegove mesto boravka.

Kako se nestali Marce Ivan sa oglas sude nije javio i kako je u jesen 1944 godine od strane "Crvene Armije" bio edveden iz Begejeva a ed tada se nikom nije javio, te je sud izvas zaključak na osnovu prethodne pretpostavke da je nestali umro i kao dan njegove smrti edredio 31 decembra 1944 godine i edlučio kao u dispozitivu.

Kako je predlagateljica Marce Jeliseveta podnela molbu radi pokretanja postupka za proglašenje umrlih njenog muza, te je sud shvatsne predlagateljicu i sa placanje nagrade starateljcu.

U Odzacima, dana 9 juna 1953 godine.

S. a d i j e .

NAPOMENI: Pretiv edog iznosa nezadevoljnih M. Pinter s.r. stranke ima prave molbe Okružnom sudu u Semberu putem ovog suda u roku od 30 dana od prijema istog. *Priloga 10. Prokuratorski* *2. 11. 1953.* *u Crnoj*

Maros János holttá nyilvánítási kérelme és annak fordítása

„Hódsági Járásbíróság, ügyszám - R.578/1952-13

Peren kívüli eljárásban a kezdeményező Maros Erzsébet, szül. Komáromi, zombori lakos, kinek jogi képviselője dr. Pál Sándor zombori ügyvéd, férjének, Maros János gombosi lakos eltűntnek a holtta nyilvánítása ügyében a Hódsági Járásbíróság 1953. június 9-én meghozta az alábbi:

H a t á r o z a t o t

Az eltűnt MAROS János gombosi lakost, aki 1914. október 26-án született Vinkovcin, apja neve Ivan, anyja Anna szül. Pászti, holtta nyilváníttatik 1944. december 31-étől. (...).

I n d o k l á s

(...)

Az eltűnt Maros János 1944 végén el lett hurcolva mint közlekedési hivatalnok a gombosi vasútállomásról a Vörös Hadsereg által, s azóta nem jelentkezett, és nincsen semmi hír afelől, hogy élne.

(...).

Hódság, 1953. június 9-én. M. Pintér, bíró s.k.”

Hadd hívjam fel a figyelmet itt néhány ellentmondásra.

Családunknak a szemtanúk elmondták, hogy az após és a két vő együtt volt a gombosi községháza pincéjében, onnan vitték el őket a partizánok akkor, amikor a többieket is, tehát 1944. november 4-én éjjel.

A bíróság a Katicának kiadott végzésében férjét, Lajost, 1944. szeptember 11-ével nyilvánítja holtta, ami abszurdum, hiszen akkor még szinte szabályosan működött a magyar közigazgatás, Menráth Lajos rendszeresen járt a kendergyárba dolgozni. Édesapám naplójából is tudni, aránylag zökkenőmentesen múltak a hétköznapok. Köztudomású, hogy a szovjet hadsereg egységei és a partizánok október elején érték el a Bánságot, onnan haladtak nyugatnak, Bácska felé. Édesanyám november 4-én éjjel jelen volt, a saját szemével látta, amikor férjét elhurcolták. Erről az egész család és a rokonság is tudott.

Édesapám október végéig írta a naplóját, akkor hirtelen abbahagyta. A magukra maradt asszonyok (édesanyám, Katica néném és nagyanyám) bizonyítása alapján tudjuk, miként cipelték el édesapámat, vele Katica férjét, Menráth Lajost és nagyapámat, Komáromi Istvánt.

Édesapám – a napló szerint – október 26-án a vasútállomást többedmagával szabályosan és békésen átadta a szerb kollégáknak, valamint a Zombor felől érkező újabb szerb vasutasoknak, de még a rá következő napokban is járt munkába addig a végzetes éjszakáig, vagyis november 4-éig. A naplóban 1944. október 30-ai az utolsó bejegyzés. A vasút átvétele előtt, sem közvetlenül utána semmilyen orosz katonának nem jártak arra, csak a faluban voltak. Különben is, miért ne említené őket édesapám a naplóban? Azzal szemben, amit a végzések tartalmaznak, mindannyian tudjuk, hogy minden áldozatot ugyanazon az éjszakán, 1944. november 4-én hurcoltak el.

Úgy vélem, hogy a bírósági okmányban leírtak képtelenségei abból adódnak, hogy az adatok egy része merő kitaláció. A hatóság, még ha utánajárt is valaminek, a dátumokat például szándékosan meghamisította, amin nem is csodálkozhatunk, hiszen a céljuk nem az igazság kiderítése, hanem annak éppen az elkenése volt. Azt igazságot elhallgatva ki kellett találniuk valami képtelenséget. Az ilyen összevisszasággal kiadott végzésekkel azt is elérték, hogy a nép azt higgye és gondolja, van még okuk reménykedni, az elhurcoltak egyszer csak haza fognak térni. Évekig bizakodtunk, hogy valahol a Szovjetunióban fogolyként szenvednek. A hatalom által kiadott okmányok arra ugyan jók voltak, hogy segítsenek a magukra maradt asszonyoknak rendezni az életüket, de ugyanakkor szörnyű lehetett szembenézni az igazsággal. A reménykedőknek pedig jó volt a hazugságot elhinni.

A Komáromi családra, mint az ismert tényekből látható, hármas gyász borult. Menráth Lajos özvegye, Katica, elég hamar tekintélyes hivatalnoki állást küzdött ki magának, s így rövid idő alatt előbb Hódságon lett a Tartományi Kender- és Lenipari Főigazgatóság tisztviselője, majd Újvidéken már könyvelőségi igazgatója. Ennek a rangos munkahelynek és Katica itt kiépített kapcsolatainak, valamint jó szerbtudásának és leleményességének köszönhetően írta meg a kérvényeket, s kérelmezte édesanyja büntetésének enyhítését is.

A nagyapám, Komáromi István vagyónát megözvegyült nagyanyám, Komáromi Katalin kezelte. Mint háborús nyereszkdőt hat hónapig tartó kényszermunkára ítélték, amelyet a

Vojvoda Knićaninban (Rezsőháza, Rudolfsgnad) működő haláltáborban kellett letöltenie. Az erre vonatkozó dokumentumokkal nem rendelkezem.

1948. június 10-én a családtól elkoboztak minden ingatlant és a mozgítható értékek java részét is. Természetesen nem csak tőlünk. Lánya, Katica kérvényeket írt édesanyja büntetésének csökkentése és vagyonuk visszaszerzése céljából. Közülük kettőt bemutatok eredetiben és fordításban.

Egyik kérvényében Katica említi, hogy a Hódsági Kerületi Bíróság Posl.br.K 373/48 szám alatt eljárást indított édesanyja ellen a Hódsági Kerületi Ügyészség K br. 197/48 számú kezdeményezése alapján. A vád: spekuláció. Katica kérvényezi még azt is, hogy idézzék be őt is tanúnak az édesanyja ellen folyó bűnper főtárgyalására, mivel édesanyja a beismerő vallomást aláírta ugyan, de nem értette, mert nem tudott jól szerbül. Meg is volt nagyon ijedve, hiszen bíróságon még soha életében nem járt. Ő ott félelmében bármit aláírt volna, amit elébe tesznek.

Predmet: Menrat Katica rodj.
Komaromi iz N.Sada

Javnom tužioštvu okruga novosadskog

Novi Sad

Koncem maja meseca 1948 godine izvršena je nacionalizacija trgovačke radnje u Bogojevu, srez Odžaci, koja je radnja pripadala mome ocu, a od god. 1945 ~~matini~~ t.j. posle smrti moga oca, ovu radnju je vodila moja mati Komaromi Katica.

Povodom toga, dana 10 juna je izvršena kućni pretres za koju je bila sastavljena komisija od strane mesnih i sreskih narodnih vlasti. Tom prilikom su popisivale razne stvari koji su moje lične svojine i pripadale mome domaćinstvu. Prema potrebi službe ja sam premeštena 1.X.1947 godine iz Bogojeva u Novi Sad, u Glavnu Direkciju za kudeljku i lan, a pošto ovde ni do sada nisam mogla dobiti stan, ~~moji~~ stvari još uvek nalaze kod moje majke u Bogojevu.

Prilikom kućnog pretresa sačinjen je kratak zapisnik, u kome je naznačeno, da se kao prilog tome zapisniku nalazi i inventar ~~pobisanih stvari~~, ali ja, niti moja mati nije ovaj inventar dobila, tako, da mi ne možemo ustanoviti šta je u taj inventar ušlo od mojih i maj-
činih ličnih stvari, koji nisu pripadale radnji.

Od mojih stvari je odnešena i moja pisani stroj, koji uopšte nije uzeto u inventar, tako da se je to od mene ~~oduzeto~~ bez ikakvog traga, čime sam ja nepravilnim postupkom pomenute komisije oštećena, bez ikakvih zvaničnih podataka o oduzimanju i bez ikakvog pravog osnova.

Kod Sreskog suda u Odžacima poveljen je postupak protiv moje majke posl.br.K 373/48, a povodom optužnice Sreskog javnog tužioštva u Odžacima K br.197/48.)

Prilikom rada ove komisije dana 10 juna 1948 godine uzete su u popis zalihe robe, koja nije bila uopšte namenjena prodaji, nego našem domaćinstvu, kao što na primer 5 kg masne sode, 15 l petoleuma, oko 50 kg soli i ostalo, što svako domaćinstvo za vlastite potrebe može da ima i u većoj količini, pošto se može dobiti u neograničenoj količini, a prema tome ne može da se služiti za nedopuštene spekulacije.

Molim, da se ova moja prestantka uzme u razmatranje, da ja budem pozvana pred to Tužioštvo i da me sasluša u ovoj stvari, naročito u pogledu moga zahteva za otštetu i vraćanje mojih stvari, koje su mi nepravilnim postupkom pretstavnik narodnih vlasti prilikom nacionalizacije trgovačke radnje moje majke u Bogojevu, nepravilno, bez zakonskog osnova oduzete.

Nadalje molim, da budem pozvana kao svedok u krivičnoj stvari ~~protiv moje majke~~ protiv moje majke, koji se postupak vodi pred Sreskim sudom u Odžacima, a koja rasprava je odredjena za dan 30. juna 1948 godine.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

Novi Sad, 28.VI.1948.

Menrat Katica
/Menrat Katica rodj.
Komaromi/
Ulica Jov.Boškovića 4.

„Az Újvidéki Körzeti Ügyészségnek,
Újvidék

1948. május végén a Hódság járási Gomboson államosították a kereskedésünket, amely addig édesapámé volt. 1945, vagyis édesapám halála után a boltot édesanyám, Komáromi Katalin vezette.

Azon a napon, június 10-én, a községi és a járási hatóságok által összeállított bizottság házkutatást tartott. Összeírták a különböző, a személyes és a háztartáshoz tartozó holmit.

(...)

A házkutatás alkalmával rövid jegyzőkönyvet készítettek, melyben feltüntették, hogy tartozéka a leltárjegyzék, ám ezt a jegyzéket sem én sem édesanyám nem kaptuk meg, úgyhogy nem tudhatjuk, mit írtak össze az én és édesanyám személyes tulajdonából, az üzlethez nem tartozó dolgokból.

Teljesen jogtalanul elvitték személyes írógépetem is, amelyet egyáltalán nem vettek jegyzékbe, tehát minden nyom nélkül vették el. A bizottság szabálytalan eljárása következtében kárt szenvedtem, mert nem rendelkezem hivatalos dokumentummal az elvételről, ami jogalap nélkül történt.

A Hódsági Községi Bíróságon posl.br. K. 373/48 szám alatt eljárást indítottak édesanyám ellen a Járási Ügyészség K.br. 197/48. számú vádja alapján.

Az említett leltári bizottság tehát 1948. június 10-én leltárba vette az árutartalékot, ami nem eladásra volt szárvá, hanem a háztartásunknak, így például 5 kg zsírszóda, 15 l petróleum, körülbelül 50 kg só és egyéb, ami minden háztartásban van saját szükségletre, akár nagyobb mennyiségben is, mivel ez korlátlan mennyiségben tartható, tehát nem szolgálhat tiltott spekuláció céljaira.

Kérem, hogy ezen beadványomat vegyék figyelembe, idézzenek be az ügyészségre, hallgassanak ki ebben az ügyben, különös tekintettel kártérítési igényemre és a kereskedésünk nacionalizálása során a néphatóság által törvénytelenül elkobzott, saját személyes tulajdonomat képező javak visszakövetelésére.

Továbbá kérem, hogy az édesanyám ellen a Hódsági Községi Bíróságon folyó bűnper főtárgyalására idézzenek be tanúnak az 1948. június 30-ára kitűzött tárgyalásra.

Halál a fasizmusra – Szabadság a népnek!

Újvidék, 1948. VI. 28.

Menráthné Komáromi Katica

Jov. Bošković utca 4. sz.

Predmet: Menrat Katica rodj.
Komaromi iz N.Sada

Javnom tužioštvu okruga novosadskog

Novi Sad

Koncem maja meseca 1948 godine izvršena je nacionalizacija trgovačke radnje u Bogojevu, srez Odžaci, koja je radnja pripadala mome ocu, a od god. 1945 ~~godine~~ t.j. posle smrti moga oca, ovu radnju je vodila moja mati Komaromi Katica.

Povodom toga, dana 10 juna je izvršena kućni pretres za koju je bila sastavljena komisija od strane mesnih i sreskih narodnih vlasti. Tom prilikom su popisivale razne stvari koji su moje lične svojine i pripadale mome domaćinstvu. Prema potrebi službe ja sam premeštena 1.X.1947 godine iz Bogojeva u Novi Sad, u Glavnu Direkciju za kudelju i lan, a pošto ovde ni do sada nisam mogla dobiti stan, máji stvari još uvek nalaze kod moje majke u Bogojevu.

Prilikom kućnog pretresa sačinjen je kratak zapisnik, u kome je naznačeno, da se kao prilog tome zapisniku nalazi i inventar popisanih stvari, ali ja, niti moja mati nije ovaj inventar dobila, tako, da mi ne možemo ustanoviti šta je u taj inventar ušlo od mojih i majčinih ličnih stvari, koji nisu pripadale radnji.

Od mojih stvari je odnešena i moja pisaći stroj, koji uopšte nije uzeto u inventar, tako da je to od mene oduzeto bez ikakvog traga, čime sam ja nepravilnim postupkom pomenute komisije oštećena, bez ikakvih zvaničnih podataka o oduzimanju i bez ikakvog pravog osnova.

Kod Sreskog suda u Odžacima poveden je postupak protiv moje majke posl.br.K 373/48, a povodom optužnice Sreskog javnog tužioštva u Odžacima K br.197/48.

Prilikom rada ove komisije dana 10 juna 1948 godine uzete su u popis zalihe robe, koja nije bila uopšte namenjena prodaji, nego našem domaćinstvu, kao što na primer 5 kg masne sode, 15 l petroleuma, oko 50 kg soli i ostalo, što svako domaćinstvo za vlastite potrebe može da ima i u većoj količini, pošto se može dobiti u neograničenoj količini, i prema tome ne može da se služá za nedopuštene spekulacije.

Molim, da se ova moja pretpavka uzme u razmatranje, da ja budem pozvana pred to Tužioštvo i da me sasluša u ovoj stvari, naročito u pogledu moga zahteva za oštetu i vraćanje mojih stvari, koje su mi nepravilnim postupkom pretstavnika narodnih vlasti prilikom nacionalizacije trgovačke radnje moje majke u Bogojevu, nepravilno, bez zakonskog osnova oduzete.

Nadalje molim, da budem pozvana kao svedok u krivičnoj stvari ~~protiv moje majke~~ protiv moje majke, koji se postupak vodi pred Sreskim sudom u Odžacima, a koja rasprava je određena za dan 30. juna 1948 godine.

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

Novi Sad, 28.VI.1948.

Menrat Katica
/Menrat Katica rodj.
Komaromi/
Ulica Jov.Boškovića 4.

„A Tartományi Ügyészségnek, Újvidék, 1948. X. 26.

Édesanyámat, Komáromi Katica gombosi lakost a Hódsági Járási Népbíróság Br.K 373/48 számú, 1948. június 10-i keltezésű ítéletével hat hónap szabadságvesztésre ítélte tiltott spekuláció miatt.

Édesanyám a Hódsági Járásbíróság előtt lefolytatott tárgyaláson zavarában és félelmében kijelentette, hogy elégedett az ítélettel. Ezt a kijelentést zavarában és félelmében tette, mivel soha korábban nem volt dolga bírósággal, s nem volt védője sem, különösen pedig azért, mert nem beszéli jól a szerb nyelvet, úgyhogy valójában nem is értette, miről van szó, és az ítélet ellen nem is fellebbezett. Az ítélet ezért jogerőssé vált, s noha édesanyám később füllebbezett, beidézték, és jelenleg már harmadik hónapját tölti Knićaninban.

Édesanyám, Komáromi Katica politikai és erkölcsi magatartása kifogástalan volt mind a megszállás alatt, mind pedig a felszabadulást követően, aminek igazolására mellékelem a gombosi Községi Népfelszabadító Bizottság által kiállított Bizonylatot, melynek keltezése 1948. szeptember 18., ügyszám 3080/48, melyet az a helyi hatóság adott ki, amelynek területén édesanyám a születése óta él. (...).

Ezenfelül szükségesnek tartom hozzáfűzni, hogy elhunyt édesapámat (az elítélt férjét) elhurcolták és likvidálták 1944 őszén, jóllehet az itt mellékelt hiteles bizonylat, a gombosi Népbizottság ülésének 1945 november 29-i keltezésű kivonata szerint a faluban nem volt sem háborús bűnös, sem népellenség. (...).

Családunk tehát ártatlanul meglakolt 1944 őszén, mivel elveszítette az apát, Komáromi Istvánt, az én férjemet, Menráth Lajost, valamint legfiatalabb testvérem férjét, Maros Jánost, akik a mellékelt bizonylat tanúsága szerint úgyszintén nem voltak sem háborús bűnösök, sem népellenségek. (...).

Mindezek miatt, mint a lánya, én, Menráth Katica, aki most állami hivatalnok vagyok a Szerb Népköztársaság Gyáripari Minisztériuma Kender- és Lenipari Főigazgatóságán Újvidéken, mindenekelőtt az alábbiakat kérem:

- édesanyámat orvosilag vizsgálják meg, hogy megállapítsák a betegségére vonatkozó állításaim helyénvalóságát,

- szükség szerint ellenőrizték a családi állapotunkat és szerencsétlenségünket általában, különös tekintettel arra a körülményre, hogy húgom gyermekei kizárólag édesanyámra vannak bízva,

- mindezek után az édesanyámra kiszabott büntetést soron kívül enyhítsék.

Gyors és kedvező döntés reményében

Halál a fasizmusra - Szabadság a népnek!

Újvidéken, 1948. október 26-án

Menráth Katica

Újvidék, Jov. Boškovića utca 4.

A kérvényeknek köszönhetően az elítéltet egy hónappal a büntetés letöltése előtt áthelyezték könnyebb munkára, inkább, mondhatjuk, börtönbe, Hódságra. Szabadulása után, novemberben, az akkor 51 éves, a sorstól már megtört asszony gyalog, mezítláb vánszorgott haza a Hódságtól mintegy 15 kilométerre levő Gombosra.

